

DET DANSKE KLASSESAMFUND 4. maj 2021

DEBATINDLÆG

Sludder, uddannelse er da ét af klasseskellene

Skrevet af

Lars Andersen

Direktør

Det er ikke "forældet" at kortlægge uddannelse som del af klassesamfundet. Uddannelse er ikke kun vigtig for børnenes uddannelseschancer, levealderen etc. Ofte bestemmer det også vores placering og muligheder i hierarkiet på arbejdsmarkedet.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Indlægget er skrevet af forfatter Lars Olsen og AE-direktør Lars Andersen.

ER UDDANNELSE et vigtigt skel i classesamfundet? Nej, mener Christoph Ellersgaard, Stefan Andrade og Anton Grau Larsen. I [Politiken](#) 1.5 kritiserer de tre sociologer vores nye samfundsportræt, "Rige børn leger bedst", fordi vi angiveligt "har fået uddannelse på hjernen".

” *Bogen inddeler danskere i den erhvervsaktive alder i fem sociale klasser – og ja, hér er uddannelse vigtig*

Forfatter Lars Olsen og direktør Lars Andersen

Bogen inddeler danskere i den erhvervsaktive alder i fem sociale klasser – og ja, hér er uddannelse vigtig. Det afgørende er ens position på arbejdsmarkedet: Overklassen består af 1,8 procent, der er topledere, selvstændige eller nøglemedarbejdere med årsindkomst over 1,2 million. Nederst i klassepyramiden er socialgruppen langvarigt udenfor arbejdsmarkedet – 20 procent er på overførselsindkomst fire femtedele af året eller mere.

Uddannelse er især vigtig i de tre mellemste grupper – arbejderklassen, middelklassen og den højere middelklasse. Kritikken fra de tre sociologer går især på, at alle med en akademisk uddannelse er i den højere middelklasse.

Det er ellers kendt stof. Vi er inspireret af de fem socialgrupper, som socialforskningens *grand old man*, Erik Jørgen Hansen, i sin tid brugte til at kortlægge Danmark, men har ændret grupperne, så de passer til en ny tid. Hos Erik Jørgen Hansen var *alle* akademikere i socialgruppe I – hos os er de delt i en magtfuld overklasse og en bredere højere middelklasse. Vi er også inspireret af den franske sociolog Pierre Bourdieu: At dominans i classesamfundet både udøves gennem økonomisk kapital og kulturel kapital. Bogen opdeler desuden over mange sider den højere middelklasse i en økonomisk velaflagt del og resten.

” *Det er veldokumenteret, at akademikerbørn i snit får markant højere karakterer – uddannelserne er indrettet på familier, der behersker de kulturelle koder – folk med lange uddannelser har også bedre arbejdsmiljø og højere levealder. Den slags ikke-økonomiske skel er nok så vigtige i en kortlægning af klassesamfundet.*

Forfatter Lars Olsen og direktør Lars Andersen

Ifølge de tre sociologer er dette »en forældet klasseinddeling«, vi skal i stedet have fokus på skel i »generationer, formue, køn og arbejdsmarked«. Det har vi da også masser af i bogen. Vi gør således opmærksom på de pressede yngre akademikere, som vi ellers kritiseres for at overse:

"Der er i det seneste tiår uddannet langt flere akademikere, og det presser lønningerne for unge med lange uddannelser. I den højere middelklasse under 40 er indkomsterne i 2010-19 kun steget med tre procent, blandt 50+ er fremgangen derimod ti procent" (s.163).

Det hører imidlertid med, at uddannelse er en ressource i mange af livets forhold. Det er veldokumenteret, at akademikerbørn i snit får markant højere karakterer – uddannelserne er indrettet på familier, der behersker de kulturelle koder – folk med lange uddannelser har også bedre arbejdsmiljø og højere levealder. Den slags ikke-økonomiske skel er nok så vigtige i en kortlægning af klassesamfundet.

Dilemmaet er, at når en hel befolkning inddeles i fem socialklasser, så kan det formidles og præge debatten udenfor nørdernes snævre cirkler, men de enkelte grupper vil også være brede og forskelligartede. Vi er enige med Ellersgaard & Co. i, at de 40 procent i arbejderklassen har vidt forskellige levevilkår. Af samme grund bruger vi mange sider og et Danmarkskort på at kortlægge, hvem der har gode arbejderklassejob og hvem der har usikre med lav løn og stor ledighedsrisiko.

NOGLE ÅR FØR sin død beskrev Erik Jørgen Hansen, hvordan Danmark er blevet et "uddannelsesorganiseret samfund". Tidligere gjorde mange karriere gennem jobbet, i dag er uddannelse nåleøjet til attraktive job, især i den offentlige sektor.

De tre sociologers kritik er farvet af deres baggrund på den akademiske venstrefløj. De ser det uddannelsesorganiserede samfund »oppefra« og er især optaget af de jævnaldrende, der fik adgangsbillet til det attraktive akademiske arbejdsmarked, men ikke opnåede det eftertragtede job, fordi vi uddanner for mange med lange videregående uddannelser.

Se dog uddannelsessamfundet "nedefra" - fra det store flertal der *ikke* har adgangsbilletten. Lyt til HK'erne, der tidligere kunne avancere til gode job som chefsekretærer eller andet, men i dag ser disse stillinger være forbeholdt folk med akademisk uddannelse. Eller snak med et tømrersjak. De ældre kan berette, hvordan Arkitektskolen tidligere optog håndværkere, i dag kræver det en gymnasial uddannelse – en student, hvis kendskab til byggeri er doriske søjler i oldtidskundskab, regnes som mere oplagt arkitekt end en tømrer.

Så nej, det er ikke "forældet" at kortlægge uddannelse som del af classesamfundet. Uddannelse er ikke kun vigtig for børnenes uddannelseschancer, levealderen etc., ofte bestemmer det også vores placering og muligheder i hierarkiet på arbejdsmarkedet.